

hému nářečí, a často se dvoje setká v dědině jedné, tak, že i tentýž člověk jednou řekne *milej* paní po druhé *milý* paní. Není teda divu, že v prostonárodních písních obzvláště v rýmech gramatická důslednost nepanuje, a proto jsme do rozdělení jich na hanácké, slovácké, podhorácké a t. d. se ani nepustili. Čili jsme už k vůli *najmakší, najmekší, najměkší, nejměkší, nejměkčí* měli dělati patero nářečí? Kde vládne ú, drž čtenář píseň za slováckou, kde ó, pomysli, že slyší Hanáka, a chce-li, může také uznati, že řeč spisovná ovšem někdy nad domácí zvítězuje, ale hned zas domácí zvyk o přednost se hlásí, obzvláště a nejdále při tom, při čem rozum na své straně má, k. p. *koňa* jednoho, *koně* dva; *růža* jedna, *růže* mnohé.

Nápěvů čili melodií podáváme jen 94; neboť se nám nepovedlo víc jich slyšeti zúplna, a s neúplnými by nikomu poslouženo nebylo. Ku kritickému rozbírání jich pomazání se necítíme, ale ony tuším samy za sebe mluvějí. Či může bolest něžná něžněji zpěvem vynořena býti než se tu při písních 79 a 115 stává? Neb zdali-by nevyzval i Mozart, že ve 75 a 171 srdečný žel vyjádřen jest? Nápěv k číslu 53 jeví lahodu s radostí spojenou, jako by nám děvinka ten obraz ukazovala. Ve č. 94 není-li charakteristické to trojí opakování prvního taktu, a nenese-li se nápěv celý, jakby pohledal milenec na krásu čarovnou své děvečky? — Přiměřenějšího nápěvu prostonárodního než k písni 59 snad sotva najíti se dá. Jenom v málo tónech měkkých, žalostných chodí ten zpěv rovně jak ta útlá osiřelá dušinka, celá zajatá toužením pro maminku a tatínka. — Když jsme nápěv ke č. 145 poneyprv (v Hodějicích u Slavkova v nepatrné chaloupce) slyšeli, zdálo se nám, jako bychom se byli do vyšších krajin octnuli. Jaký to začátek měkkým tónem a konec! a to při loučení nevěsty od rodičův. Smutná je napřed (měkký tón), ale už cosi radostného pohrává ve srdci jejím (proto už ve prostředku jakoby chtěla přejíti do jasného), až pak na konci se rozplyne v nejlíbějším toku do jasného tónu durového. — Podobně se nám líbí: »Za najpřední stól«, kterou jsme u Rousínova slyšeli.

Mají-li nápěvy ty zvláštní znak slovanský? a který jest ten? Tón měkký ovšem Slovani nejvíc si libujou obzvláště v písních, ve kterých bolest, žalost, slovem touha se jeví; avšak je dost i těch písní, které vyznačují žalost tónem jasným jako číslo 1, kde hned při prvním poslechu bolesti vnímání jest a věstí, že ubohá děvinka v Dunaji utone. Celý duch nápěvu a jeho rytmus hudebný, nímžto se nese, k vynoření žalu přispívají. — Který teda je znak slavismu v nápěvech? Jako v písních slavismus přechodem ode přírody ke srdci znáti se dává, tak i v nápěvech jakýsi přechod Slovanům se líbí. Málokterý ostává v tónu počátném, velmi často do jiného přechází, k. p. ve 2. 4. 5. 9. 34. 60. 62. 70. 72. 79. 95. 106. 116. 120. 125. 144. 149. 150. 153. a t. d. nejhustěji z měkkého do jasného ve prostředku, a potom končí opět měkkým. Poněvadž pak takový lyrický přechod nejenom v nápěvech tuto podaných, nýbrž i v jiných slovanských pozorovati se dá: stanovujeme se na tom, abychom znak charakteristický slovanských nápěvův v tom řečeném přechodu nacházeli, a jasnou měkkostí (*mollezza dura*) nazvali.

Myslíme také, že pilnému študování těch nápěvův naši hudebníkové oddati se musejí, mají-li nápěvy na písně k. p. pana Čelakovského národního genia rovně obradovati jako samy ty písně.

V Brně, 14. listopadu 1832.

FRANTIŠEK SUŠIL